

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ДС/СС 05/4-02 бр. 660/1-VIII/7 14.05.2015. године	
---	--

ВЕЋЕ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ
ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА

Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој XIX редовној седници, одржаној 14.05.2015. године – на основу чл. 231. став 1. алинеја 15. и 16. и члана 278. Статута Факултета, прихватило Извештај Комисије за докторске студије с предлогом теме за докторску дисертацију: ИЗЛОЖБЕ У ЈУГОСЛОВЕНСКОМ ПАВИЉОНУ НА БИЈЕНАЛУ У ВЕНЕЦИЈИ (1938-1990), докторанда Ане Богдановић.

За ментора је одређена проф. др Лидија Мереник.

<u>Доставити:</u> 1x Универзитету у Београду 1x Стручном сараднику за докторске дисертације 1x Шефу Одсека за правне послове 1x Архиви	ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА Проф. др Василије Гвозденовић
---	--

Факултет <u>Филозофски</u>	УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ Веће научних области друштвено-хуманистичких наука (Назив већа научних области коме се захтев упућује)
<u>04/1-2 бр. 6/2731</u> (број захтева)	
<u>15.05.2015.</u> (датум)	

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

Изложбе у Југословенском павиљону на Бијеналу у Венецији (1938-1990)

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА историја уметности
ОБЛАСТ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:

Ана (Милан) Богдановић

Назив и седиште факултета на коме је стекао високо образовање:

Филозофски факултет

Година

дипломирања:

Назив мастер 2007.

рада:

The use of Balkan Myth in Contemporary Art

Назив факултета на коме је мастер рад одбрањена:

Хумболт Универзитет

Година одбране мастер рада: 2011.

Обавештавамо вас да

Наставно-научно веће

је

на

седници

14.05.2015.

одржаној

размотрило предложену тему и закључило да је тема подобна за израду докторске дисертације.

	ДЕКАН ФАКУЛТЕТА <u>Проф. др Милош Арсенијевић</u>
--	--

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ

за кандидата АНА БОГДАНОВИЋ

Име и презиме ментора: ЛИДИЈА МЕРЕНИК

Звање: РЕДОВНИ ПРОФЕСОР

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације:

1. Đorđe Andrejević-Kun: Blood-Soaked Gold. A Framework of Subversion, ACTA HISTORIAE ARTIS SLOVENICA 19/2, France Stele Institute of Art History ZRC SAZU, Ljubljana 2014, 171-185.

Zagrebačko desetljeće Ivana Tabakovića“, Peristil 52, Zagreb 2009, 165-180.

2. Марио Маскарели - тезе о уметнику изван главног тока. У: STEVOVIĆ, Ivan (ur.). *Суммејкта : зборник радова поводом четрдесет година Института за историју уметности Филозофског факултета Универзитета у Београду = collection of papers dedicated to the 40th anniversary of the Institute for Art History, Faculty of Philosophy, University of Belgrade*. Beograd: Filozofski fakultet, 2012, стр. 525-530.

3. Death in Dallas - Ер, popularna kultura i politika u savremenom umetničkom delu / Epics, popular culture and politics in a modern work of art, Etnoantropološki problemi, y. 2014, no. 9 (1), pp. 159-174.

4. Studija slučaja. Posle pobede: jedna slika Mila Milunovića u kontekstu socijalističkog realizma. *Zbornik Seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta u Beogradu*, 2012, br. 8, str. 87-94

5. „Jedan fragment *Muzeja bez zidova* srpske umetnosti 20. veka“, *Zbornik Seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu*, V, Filozofski fakultet u Beogradu i Galerija Matice srpske, Beograd - Novi Sad 2009, 157-171.

6. „1948: Bijenale u Veneciji i jedan primer recepcije izlagačke prakse moderne umetnosti“, *Zbornik Seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu* V, Filozofski fakultet u Beogradu i Galerija Matice srpske, Beograd-Novu Sad, 2009, 249-256.

7. Picasso: harizma socijalističkog modernizma, *Zbornik Seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta univerziteta u Beogradu*, Beograd 2008, 107-128.

8. Промена и континуитет : поводом два дела Ивана Табаковића из Збирке југословенског сликарства XX века Народног Музеја у Београду. *Зборник Народног музеја, Историја уметности, Histoire de l'art*, 2004, књ. 17, св. 2, стр. 253-285

9. *Art/Politics/National Identity*, “The basic development trends of Yugoslav Art after 1945: Art and Politics”, Saitama University, Saitama (Japan) 2010. (10)

10. *Kultura sjecanja: 1945*. "Kultura zaborava. Jugoslovenska umetnost i kulturna politika oko 1945. i njena sudbina pola veka kasnije na primeru portreta Josipa Broza Tita", FRIEDRICH EBERT STIFTUNG, BANJA LUKA, Zagreb, 2009, 127-141.

11. "The Building of New Belgrade. The Sample of Yugoslav Socialist Realism", *Politics and in Aesthetics, International Conference*, Selected Papers, Aristotle University of Thessaloniki and University - Dept. of English and American Studies (Greece) of Veliko Trnovo (Bulgaria), Thessaloniki, 2007, 151-158.

Заокружити одговарајућу опцију (А, Б, В или Г):

А) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији техничко-технолошких, природно-математичких и медицинских наука ментор треба да има најмање три рада са SCI, SSCI, AHCI или SCIE листе, као и Math-Net.Ru листе.

Б) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији друштвено-хуманистичких наука ментор треба да има најмање три рада са релевантне листе научних часописа (Релевантна листа научних часописа обухвата SCI, SSCI, AHCI и SCIE листе, као и ERH листу, листу часописа које је Министарство за науку класификовало као M24 и додатну листу часописа коју ће, на предлог универзитета, донети Национални савет за високо образовање. Посебно се вреднују и монографије које Министарство науке класификује као M11, M12, M13, M14, M41 и M51.)

В) У случају израде докторске дисертације према ранијим прописима за кандидате који су стекли академски назив магистра наука ментор треба да има пет радова (референци) које га, по оцени Већа научних области, квалификују за ментора односне дисертације.

Г) У случају да у ужој научној области нема квалификованих наставника, приложити одлуку Већа докторских студија о именовању редовног професора за ментора.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Датум _____

М.П.

проф. др Милош Арсенијевић

Одељење за историју уметности
Филозофски факултет у Београду

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОГА ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

***ИЗЛОЖБЕ У ЈУГОСЛОВЕНСКОМ ПАВИЉОНУ НА БИЈЕНАЛУ У
ВЕНЕЦИЈИ (1938-1990)***

Ментор: Проф. др Лидија Мереник

Кандидаткиња: Ана Богдановић, М.А.
број индекса бi/12-5

Београд, март 2015.

ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА

Предмет истраживања предложене дисертације представљају званични изложбени наступи у Југословенском павиљону на међународној изложби Бијенале уметности у Венецији оји су се одиграли у периоду од 1938. до 1990. године. Павиљон Југославије у Венецији је основала је Краљевина Југославија 1938. године, када је и први пут званично наступила у оквиру XXI изложбе венецијанског Бијенала. Након Другог светског рата у Југословенском павиљону је од 1950. године без прекида наступала ФНР Југославија, односно СФР Југославија до 1990. године. Хронолошки оквир истраживања обухвата све официјелне наступе Краљевине Југославије и ФНР, односно СФР Југославије, што обухвата период 1938-1990.

Бијенале уметности у Венецији (*la Biennale di Venezia*) основано је 1895. године као међународна изложба репрезентативног карактера по узору на актуелне светске изложбе, пре свега на Интернационалну уметничку изложбу (*Internationale Kunstausstellung*) која се од 1869. године одржавала у Стакленој палати (*Glastpalast*) у Минхену. Увидевши успех великих изложбених манифестација организованих по принципу националних павиљона, пре свега Светских изложби, и Бијенале у Венецији од 1907. почиње да у свој програм уводи националне изложбе. Од овог времена европске земље започињу да у простору венецијанског градског парка (тада *Giardini Pubblici*, данас *Giardini della Biennale*) граде националне павиљоне, и то: Белгија 1907, Мађарска, Велика Британија и Немачка 1909, Француска и Шведска (која следеће године свој павиљон уступа Холандији) 1912, те Русија 1914. године, итд. Венецијанска манифестација тиме, осим централне изложбе интернационалног типа, добија и националне изложбене секције смештене у појединачним павиљонима различитих држава. Током прве деценије двадесетог века, Бијенале се етаблира као значајна изложба у уметничким круговима Европе. Њен значај у свету уметности на међународном нивоу од тада непрестано расте, а након Другог светског рата постаје једна од најзначајнијих међународних изложби на свету, што је статус који и данас заузима.

Југословенски павиљон у оквиру Бијенала у Венецији отворен је 1938. године. Све изложбе које су се у периоду обухваћеном темом дисертације одиграле у њему организовале су државне институције Краљевине Југославије

(Министарство иностраних послова, Министарство просвете и Музеј кнеза Павла 1938-1940) и ФНРЈ, односно СФРЈ (Савет за науку и културу Владе ФНРЈ 1945-1953, Савезна комисија за културне везе са иностранством 1953-1971, Међурепублички координациони одбор за културну сарадњу са иностранством 1971-1990, Модерна галерија у Љубљани, Галерија савремене уметности у Загребу и Музеј савремене уметности у Београду). При избору представника на изложбама у Југословенском павиљону поштован је тзв. *републички кључ* према коме су југословенске селекције на Бијеналу у Венецији требале у своме саставу имати представнике из свих уметничких центара у држави, што се углавном сводило на представнике београдске, загребачке и љубљанске уметничке сцене.

У предложеној дисертацији југословенски наступи на Бијеналу у Венецији биће посматрани у ширем контексту културне политике и уметничких токова на југословенском уметничком простору са фокусом на детаљну реконструкцију и анализу механизма који су одређивали и путем којих су конципиране изложбе у Павиљону Југославије. Посебна пажња биће посвећена разматрању функције ових изложбених наступа у процесима културно-политичких позиционирања југословенских држава на међународном нивоу, као и у релацији спрам артикулације модернизма унутар уметничких институција у Југославији.

Југословенски наступи на Бијеналу у Венецији до сада нису детаљно обрађени у историјско-уметничкој литератури. Монографија *Venecijanski Biennale i jugoslavenska moderna umjetnost 1895-1988* аутора Желимира Кошчевића издата 1988. године, једина је студија која пружа делимичан увид у изложбе у Павиљону Југославије. Осим тога, неколико проблемских текстова је пружило увид у партикуларне феномене у вези са југословенским наступима на Бијеналу у Венецији (Denegri, 1989; Merenik, 2009; Bogdanović, 2015).

ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА

Имајући у виду наведене научне доприносе и недовољно постојање историјско-уметничке литературе која за свој примарни предмет истраживања узима комплексну и динамичну историју наступа Југославије на Бијеналу у Венецији, циљ овог истраживања представља реконструкцију историјско-

уметничких икултурно-политичких оквира у којима су припремале, конципирале и изводиле југословенске изложбе на овој уметничкој манифестацији.

Примарно засновано на истраживању архивске грађе, која до сада није обрађена у научној литератури, ово истраживање тежи да, прецизно пратећи хронологију југословенских наступа на Бијеналу у Венецији, анализира и контекстуализује стратегије и моделе југословенске репрезентације у специфичној ситуацији сучељавања националних културних идентитета кроз кроз изложбену праксу. У том задатку значајно место заузима обрада обимне архивске грађе који се чува у Архиву Бијенала у Венецији и Архиву Југославије.

Намера да се из историјско-уметничке позиције интерпретирају изложбени наступи Југославије на Бијеналу у Венецији, услови за њихово извођење, као и последице које су имали на пољима савремене уметности, упућује да би очекивани резултат истраживања требало бити реализован као проблемски структуриран преглед датих изложбених наступа који је подељен на неколико хронолошки консеквентних историјско-уметничких развојних фаза.

Циљ овако замишљене студије представља и научни допринос корпусу истраживања историјата југословенских наступа на Бијеналу у Венецији, које представља поље најзначајнијег и најдуже међународног присуства југословенске уметности. Објављивање до сада непубликованих података и грађе, као и историјско-уметничка контекстуализација до сада фрагментарно обрађених уметничких феномена и догађаја такође су циљеви предложене дисертације.

ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ

- Званични југословенски наступи на Бијеналу у Венецији заузимају доминантну улогу у конституисању и демонстрацији различитих репрезентацијских модела југословенске културне и уметничке савремености у међународним оквирима. Репрезентацијски модели који се конструишу кроз ове изложбе условљени су актуелним стремљењима културне политике југословенских држава које су се у периоду 1938-1990 представљале на Бијеналу у Венецији.

- Изложбе у Југословенском павиљону на Бијеналу у Венецији рефлектују генезу сложеног процеса увођења и институционализације модернизма на

југословенском простору. Овај процес се кроз југословенске изложбе на Бијеналу у Венецији одиграва у специфичној ситуацији дијалога између локалног (југословенског) и глобалног света уметности.

- Унутар југословенске уметничке јавности наступи на Бијеналу у Венецији имају двојако значење: а) они отварају простор за проблематизацију репрезентацијских модела кроз дате изложбе који функционише као константни коректив изложбених стратегија (што се одвија пре свега у домену ликовне критике), и б) они утврђују позиције уметника у оквирима доминантних тенденција на југословенској уметничкој сцени и тиме пружају додатну легитимацију институционалним културним политикама.

- У оквиру хронологије југословенских наступа на Бијеналу у Венецији 1938-1990 могу се издвојити 4 историјско-уметничке фазе:

- 1) грађанско-модернистички модели излагања као конститутивна фаза (1938-1940);
- 2) фаза артикулације и утемељења социјалистичког модернизма као доминантног репрезентацијског модела (1950-1968);
- 3) период кризе репрезентације у Југословенском павиљону која се огледа у непостојању јасно дефинисане излагачке политике (1970-1980);
- 4) продор постмодернизма у официјелне стратегије излагачке репрезентације (1982-1990).

МЕТОД ИСТРАЖИВАЊА

Архивско истраживање и сакупљање примарних извора представљају основу у раду на докторској дисертацији. Након прикупљеног и систематизованог архивског материјала, примарних извора и обрађене библиографије која покрива област истраживања дисертације следи утврђивање хронологије изложби у Југословенском павиљону на Бијеналу у Венецији. На основу успостављене хронологије изложбени наступи се анализирају у контекстима истовремених уметничких дешавања, актуелних културно-политичких агенди и ликовно-критичарске рецепције. На основу резултата дате анализе се конституише

периодизација југословенских наступа на Бијеналу према историјско-уметничким фазама.

У докторској дисертацији биће примењени следећи методолошки приступи:

- историографски метод за стварање хронологије југословенских наступа на Бијеналу у Венецији, обраду и систематизацију архивске грађе;
- друштвена и културна историја уметности примењује се за анализу и контекстуализацију репрезентацијских модела који су конструисани кроз изложбене наступе Југославије на Бијеналу у Венецији, при чему се посебна пажња посвећује интерпретацији идеолошких аспектата који су изражени у изложбеним наративима у Југословенском павиљону;
- теорија рецепције користи се за анализу уметничке критике која је у континуитету артикулисала став југословенске стручне јавности о наступима на Бијеналу у Венецији;
- периодизација историје југословенских наступа на Бијеналу у Венецији гради се применом историјско-уметничке анализе идеолошких модела изложбене праксе, односно на основу препознавања смене доминантних стратегија репрезентације која се исказивала кроз поменуте изложбе.

Будући да је истраживање усмерено ка утврђивању услова, модела и функција југословенских наступа на Бијеналу у Венецији, историјско-уметнички методолошки апарат на коме се истраживање заснива подразумева примену рецентних теорија развијених у оквиру студија историје уметничких изложби (*Ausstellungsgeschichte*). Изложбе се при томе посматрају и анализирају као простор конструкције и пројекције различитих идеолошких претензија, али и историјско-уметничких токова, нудећи тако једну врсту „паралелног“ наратива о историји уметности који се конструише на основу генезе изложбених стратегија и начина контекстуализације уметности кроз изложбени апарат.

СТРУКТУРА РАДА

(са радним насловима поглавља и њиховим кратким описом)

Теза под називом *Изложбе у Југословенском павиљону на Бијеналу у Венецији (1938-1990)* биће подељена у шест поглавља. Саставни део тезе чиниће и

поглавља која садрже списак коришћених извора и литературе, те списак и порекло илустрација.

I Уводна разматрања

У уводном поглављу представљени су предмет истраживања и методолошка полазишта истраживања уз дефиницију кључних појмова. Домети претходних истраживања југословенских наступа на Бијеналу у Венецију периоду 1938-1990 биће предочени и сумирани у овом поглављу. У овом поглављу биће представљен и преглед појединачних наступа уметника са југословенског простора на Бијеналу у Венецији пре оснивања Југословенског павиљона 1938. године и однос према овој манифестацији који се кроз уметничку критику градио у датом периоду. Говориће се и о самосталним уметничким иницијативама за оснивање Павиљона Југославије на Бијеналу у Венецији и значају ове међународне уметничке манифестације за југословенску уметничку јавност, како би се мапирани основни модели рецепције Бијенала у Венецији који су претходили првом званичном наступу Краљевине Југославије.

II Краљевина Југославија на Бијеналу у Венецији (1938-1940)

У оквиру другог поглавља разматрају се услови у којима је основан Југословенски павиљон на Бијеналу у Венецији 1938. године у ширем контексту новоуспостављених односа између Краљевине Југославије и Италије. Два изложбена наступа Краљевине Југославије на венецијанском Бијеналу 1938. и 1940. године анализирају се у контексту италијанско-југословенског културног дијалога, али и у оквирима конструисања модерног југословенског идентитета у ситуацији сучељавања национално дефинисаних уметничких достигнућа на Бијеналу у Венецији. Посебна пажња биће посвећена позиционирању југословенских наступа на Бијеналу спрема актуелне културне политике кнеза намесника Павла Карађорђевића и Милана Кашанина, који је као комесар обе југословенске изложбе деловао са позиције директора Музеја Кнеза Павла.

III Ка социјалистичком модернизму: успостављање репрезентацијског модела уметности социјалистичке Југославије (1948-1968)

У трећем поглављу се разматра трансформација социјалистичког реализма, као доминантног језика изложбе на првом наступу ФНРЈ на Бијеналу у Венецији

1950, ка социјалистичком естетизму израженом на изложбама почетком педесетих година прошлог века, и утврђењу социјалистичког модернистичког идиома као доминантног репрезентацијског модела током друге половине педесетих и током шездесетих година 20. века. Анализирају се и механизми одабира уметника и комесара Југословенског павиљона, промовисани концепти изложбених селекција и шири историјско-уметнички контекст који је у тесној вези са идеолошким аспирацијама социјалистичке Југославије у ситуацији њеног ре-позиционирања на гео-политичкој мапи света након 1948. године. Као последња изложба у овом процесу узима се наступ 1968. године, када је уметник Мирослав Шутеј, као гест подршке студентским протестима у Венецији за време званичног отварања Бијнала, затворио своју изложбу у Југословенском павиљону, чиме је отворио питање о позицији уметника у социјалистичком друштву и тиме проблематизовао репрезентацијске оквире уметности социјалистичке Југославије.

IV Криза репрезентације и покушаји ревидирања модернистичких модела излагања (1970-1980)

Четврто поглавље разматра југословенске изложбе на Бијеналу током осме деценије двадесетог века, када се упоредо са реконституисањем идентитета целокупне изложбене манифестације, и у оквиру Павиљона Југославија нуди неколико модела за унапређење модернистичког модела репрезентације који пролази кроз период преиспитивања из уметничке перспективе. Посебна пажња биће посвећена односу између институционализованог света уметности у Југославији: улози музејских институција (Музеј савремене уметности, Београд; Галерија савремене уметности, Загреб; Модерна галерија, Љубљана) и њиховних представника (Миодрага Б. Протића, Радослава Путара и Зорана Кржишника) у креирању и конципирању изложби у Југословенском павиљону у Венецији. Најрадикалнији искорак у југословенској изложбеној репрезентацији – изложба комесара Радослава Путара на Бијеналу 1976. године која је промовисала тзв. *нове уметничке праксе* – биће предмет опширне анализе у овом поглављу.

V Постмодернистички гестови у Југословенском павиљону на Бијеналу у Венецији (1982-1990)

Пето поглавље за предмет анализе узима пет последњих југословенских наступа на Бијеналу у Венецији који се крећу у широким оквирима

постмодернистичких тенденција у визуелним уметностима на југословенском простору. Либералнији начин избора југословенских представника, који је заобилазио тзв. *републички кључ*, такође представља предмет истраживања у овом делу докторске дисертације. Биће разматрани и односи југословенских изложби на Бијеналу у Венецији спрам токова глобалног света уметности, као и спрам уметничких и друштвених дешавања у Југославији.

VI Закључна разматрања

Последње поглавље предвиђено је за резимирање основних теза изнетих у претходним поглављима и дефинисање закључних становишта истраживања.

Одабрани извори и литература:

- Altshuler, Bruce (yp.). *Salon to Biennial – Exhibitions That Made Art History*, Vol. 1: 1863-1959, Phaidon, London 2008.
- Apollonio, Umbro (yp.). *Catalogo della XXXIII esposizione Biennale internazionale d'arte Venezia*, Biennale di Venezia, Venezia 1966.
- Bazzoni, Romolo. *60 anni della Biennale di Venezia*, Lombroso, Venezia 1962.
- Bandera, Maria Cristina. *Il carteggio Longhi-Pallucchini: le prime Biennali del dopoguerra 1948-1956*, Charta, Milano 1999.
- Barbantini, Nino. *La mostra del ritratto italiano nei secoli*, Venezia 1938.
- Barbantini, Nino. *Biennali*, Venezia 1945.
- Beckmann, Marie Sophie. *Die Biennale. Vom Modernen Spektakel Zur Globalen Inszenierung*, GRIN Verlag GmbH, 2014, <http://www.grin.com/de/e-book/275726/die-biennale-vom-modernen-spektakel-zur-globalen-inszenierung> (приступљено 02.01.2015).
- Berk, Piter. *Osnovi kulturne istorije*, Clio, Beograd 2010.
- Bilandžić, Dušan. *Historija SFRJ, Školska knjiga*, Zagreb 1978.
- Bilandžić, Dušan. *Ideje i praksa društvenog razvoja Jugoslavije 1945-1973*, Komunist, Beograd 1973.
- Bleker, Klaus (yp.). *Ausstellungen – Mittel der Politik?*, Mann, Berlin 1981.
- Budillon Puma, Pascale. *La Biennale di Venezia dalla guerra alla crisi 1948-1968*, Palomar, Bari 1995.
- Bužaničić, Vlado (yp.). *Savremena jugoslovenska likovna umjetnost 1978-83*, Jugoslavija, Sarajevo 1984.
- Ventimiglia, Dario (yp.). *La Biennale di Venezia: le esposizioni internazionali d'arte 1895-1995 – artisti, mostre, partecipazioni nazionali, premi*, Biennale di Venezia, Venezia 1996.
- Vogel, Sabine. *Biennalen – Kunst im Weltformat*, Springer, Wien 2010.
- Vučetić, Radina. „Jugoslavenstvo u umjetnosti i kulturi - od zavodljivog mita do okrutne realnosti (Jugoslavenske izložbe 1904.-1940.)“, *Časopis za suvremenu povjest*, god. 41, br. 3, 2009, 701-714.
- Gavrić, Zoran. *Filo Filipović. La Biennale di Venezia*, Muzej savremene umetnosti, Beograd 1990.
- Gervasoni, Marie-George (yp.). *Dimensione futuro: l'artista e lo spazio. Catalogo generale XLIV Esposizione Internazionale d'Arte la Biennale di Venezia*, Fabbri, Milano 1990.
- Glozer, Laszlo (yp.). *Garten der Künste. Hundert Jahre Biennale*, Oktagon, Augsburg 1995.
- Greenberg, Reesa. Ferguson, Bruce i Nairne, Sandy (yp.), *Thinking about exhibitions*, Routledge, London 1996.
- De Duve, Thierry. *The art biennial as a global phenomenon: strategies in neo-political times*, NAI Publishing, Rotterdam 2009.

- Denegri, Ješa. *Jugoslavia. Biennale di Venezia*, Muzej savremene umetnosti, Beograd 1982.
- Denegri, Ješa, Despotović, Jovan i Vinterhalter, Jadranka. *Umetnost osamdesetih*, Muzej savremene umetnosti, Beograd 1983.
- Denegri, Ješa. *Pedesete: teme srpske umetnosti: (1950-1960)*, Svetovi, Novi Sad 1993.
- Denegri, Ješa. *Šezdesete: teme srpske umetnosti: (1960-1970)*, Svetovi, Novi Sad 1995.
- Denegri, Ješa. *Sedamdesete: teme srpske umetnosti: Nove prakse (1970-1980)*, Svetovi, Novi Sad 1996.
- Denegri, Ješa. *Osamdesete: teme srpske umetnosti: (1980-1990)*, Svetovi, Novi Sad 1997.
- Denegri, Jerko, Matić-Panić, Radmila i Protić, Miodrag B. (ур.), *Miodrag B. Protić, Clio*, Beograd 2002.
- De Sabbata, Massimo. *Tra diplomazia e arte: le Biennali di Antonio Maraini (1928-1942)*, Forum, Udine 2006.
- Diener, Roger (ур.). *Common pavilions: the national pavilions in the Giardini in essays and photographs*, Scheidegger & Spiess, Zurich 2013.
- Di Martino, Enzo. *The history of the Venice Biennale 1895-2005*, Papiro Arte, Venezia 2005.
- Dimić, Ljubodrag. *Agitprop kultura: agitpropovska faza kulturne politike u Srbiji 1945-1952*, Rad, Beograd 1988.
- Димић, Љубодраг. *Културна политика у Краљевини Југославији 1929-1941, I-III*, Стубови културе, Београд 1996-1997.
- Димић, Љубодраг. *Југославија и Хладни рат*, Архипелаг, Београд 2014.
- Докнић, Бранка. (2013), *Културна политика Југославије, 1946-1963*, Службени гласник, Београд 2013.
- Donzello, Giuliana. *Arte e collezionismo. Fradeletto e Pica primisegretari alle Biennali veneziane 1895-1926*, Firenze Libri, Firenze 1987.
- Dorigo, Wladimiro. *La contenstazione della manifestazioni e il problema della trasformazione della Biennale*, Venezia 1968.
- Епштејн, Михаил Наумович. *Постмодернизам*, Zepher book world, Београд 1998.
- Erjavec, Aleš. *Ideologija i umjetnost modernizma*, Svjetlost, Sarajevo 1991.
- Eysteinson, Astradur. *The Concept of Modernism*, Cornell University Press, Ithaca, 1990.
- Zeller, Ursula (ур.). *Die deutschen Beiträge zur Biennale Venedig 1895-2007*, DuMont, Köln 2003.
- Ignjatović, Aleksandar. *Jugoslovenstvo u arhitekturi: 1904-1941*, Građevinska knjiga, Beograd 2007.
- Ignjatović, Aleksandar. „Između politike i kulture: integralno jugoslovenstvo i likovna umetnost“, *Zbornik seminara za studije moderne umetnosti Filotofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu* 6, Beograd 2010, 7-20.
- Jachec Nancy. *Politics and painting at the Venice Biennale 1948-1964*, Manchester University Press, Manchester 2007.
- Кашанин, Милан. *Музеј кнеза Павла. Модерна уметност*, Музеј кнеза Павла, Београд 1938.

- Kašanin, Milan. *L'art yougoslave des origines a nos jours*, Muzej kneza Pavla, Beograd 1939.
- Кашанин, Милан. *Уметничке критике*, Култура, Београд 1968.
- Kovač, Leonida и др. (ур.). *Konstruktivizam i kinetička umjetnost: Exat 51 i Nove tendencije*, Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb 1995.
- Košćević, Želimir. *Venecijanski Biennale i jugoslavenska moderna umjetnost 1895-1988.*, Galerije grada Zagreba i Grafički zavod Hrvatske, Zagreb 1988.
- Kraus, Živa (ур.). *La Biennale di Venezia 1978. From nature to art, from art to nature. General catalogue*, Electa, Milano 1978.
- Kržišnik, Zoran (ур.). *XXXIle Biennale de Venise 1966: Yugoslavie*, Ljubljana 1966.
- Kuljić, Todor. *Birokratija i kadrovska uprava*, Naučna knjiga, Beograd 1989.
- Lawrence, Alloway. *The Venice Biennale 1895-1968. From salon to goldfish bowl*, Faber, London 1969.
- Majer, Boris. *Kultura između države i tržišta*, SSRNJ, Beograd 1970.
- Maković, Zvonko (ур.). *Pedesete godine u hrvatskoj umjetnosti*, Hrvatsko društvo likovnih umjetnika, Zagreb 2004.
- Markuze, Herbert. *Kultura i društvo*, BIGZ, Beograd 1980.
- Martini, Vittoria i Martini, Federica (ур.). *Just Another Exhibition. Storie e Politiche delle Biennali. Histories and Politics of Biennials*, Postmedia Srl, Milano 2011.
- Martić, Tena. *Kultura kao samoodređenje*, Cekade, Zagreb 1986.
- Matičević, Davor. *Boris Bućan, Jugoslavia: la Biennale di Venezia 1984*, Galerije grada Zagreba, Zagreb 1984.
- May, Jan Andreas. *La Biennale di Venezia: Kontinuität und Wandel in der venezianischen Ausstellungspolitik 1895-1948*, Akad.-Verl., Berlin 2009.
- Meister, Carolin i Von Hantelmann, Dorothea (ур.). *Die Ausstellung: Politik eines Rituals*, Diaphanes, Zürich 2010.
- Merenik, Lidija. *Beograd: osamdesete. Nove pojave u slikarstvu i skulpturi 1979-1989 u Srbiji*, Prometej, Novi Sad 1995.
- Merenik, Lidija. „Picasso: harizma socijalističkog modernizma“, *Zbornik Seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradum* 3-4, 2008, 107-128.
- Мереник, Лидија. „1948: Бијенале у Венецији и један пример рецепције излагачке праксе модерне уметности“, *Зборник Семинара за студије модерне уметности Филозофског факултета Универзитета у Београду*, V-2009, 249-256.
- Merenik, Lidija. *Umetnost i vlast. Srpsko slikarstvo 1945-1968*, Filozofski fakultet i Fond Vujičić kolekcija, Beograd 2010.
- Мереник, Лидија. *Политички простори уметности 1929-1950. Борбени реализам и социјални реализам*, Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића, Нови Сад 2013.
- Merenik, Lidija. *Stojan Ćelić 1925-1992*, Galerija Rima, Kragujevac 2014.
- Mikuž, Jure. *Janez Bernik: lo sguardo pietrificato. La Biennale di Venezia*, Moderna Galerija, Ljubljana 1988.

- Mulazzani, Marco. *I padiglioni della Biennale a Venezia. Venezia 1887-1993*, Electa, Milano 1995.
- Petkovski, Boris (yp.). *Repubblica Socialista Federativa di Jugoslavia: Gruppo di Šempas, Friščić Ivo, Mojović Dragan, Nešković Predrag, Perčinkov Dušan, Hadži Boškov Petar, Šijak Tomo. Biennale di Venezia 1978*, GIP, Beograd 1978.
- Petranović, Branko. *Istorija Jugoslavije 1918-1978*, Nolit, Beograd 1980.
- Petranović, Branko. *Jugoslavija na razmeđu 1945-1950*, CANU, Podgorica 1998.
- Petrović, Veljko (yp.). *Esposizione di un gruppo di artisti Jugoslavi*, Belgrado 1937.
- Pirovano, Carlo (yp.). *Section of Visual Arts: general catalogue 1980 la Biennale di Venezia*, La Biennale di Venezia, Venezia 1980.
- Pirovano, Carlo (yp.). *La Biennale di Venezia: settore arti visive. Catalogo centrale 1982*, Electa, Milano 1982.
- Pirovano, Carlo (yp.). *XLI Esposizione Internazionale d'Arte la Biennale di Venezia*, La Biennale di Venezia, Venezia 1984.
- Pirovano, Carlo (yp.). *XLII Esposizione Internazionale D'Arte la Biennale di Venezia: arte e scienza*, Biennale di Venezia, Venezia 1986.
- Prnjat, Branko. *Kulturna politika i kulturni razvoj*, Radnička štampa, Beograd 1986.
- Protić, Miodrag B. *Srpsko slikarstvo XX veka*, Nolit, Beograd 1970.
- Protić, Miodrag B. (ur.). *Četvrta decenija. Ekspresionizam boje, kolorizam, poetski realizam, intimizam, koloristički realizam*, Muzej savremene umetnosti, Beograd 1971.
- Protić, Miodrag B. (ur.). *Richter, Otašević, Veličković. Jugoslavia 36. Biennale di Venezia '72*, Muzej savremene umetnosti, Beograd 1972.
- Protić, Miodrag B. (yp.). *Jugoslovenska skulptura 1870-1950*, Muzej savremene umetnosti, Beograd 1975.
- Protić, Miodrag B. (yp.). *Jugoslovensko slikarstvo šeste decenije*, Muzej savremene umetnosti, Beograd 1980.
- Protić, Miodrag B. *Umetnost na tlu Jugoslavije: Skulptura dvadesetog veka*, Jugoslavije, Beograd i Zagreb 1982.
- Protić, Miodrag B. *Nojeva barka, 1 i 2*, Srpska književna zadruga, Beograd 2000.
- Protić, Miodrag B., Subotić, Irina. *Džamonja: skulpture, crteži, projekti*, SANU, Beograd 2004.
- Putar, Radoslav (yp.). *Jugoslavia: Biennale di Venezia 76*, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb 1976.
- Putar, Radoslav. *Likovne kritike, studije i zapisi*, прир. Ljiljana Kolečnik, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb 1998.
- Radice, Barbara (yp.). *La Biennale di Venezia: Environment, Participation, Cultural Structures. General Catalogue*, Alfieri, Venezia 1976.
- Rasponi, Simonetta (yp.). *XLIII Esposizione internazionale d'arte la Biennale di Venezia: il luogo degli artisti. General catalogue*, Biennale di Venezia, Venezia 1988.

- Rondi, Gian Luigi. *Venice Biennale 1995 – la Biennale di Venezia 1895-1995 Centenario. 46. Esposizione internazionale d'arte*, Edizione La Biennale, Venezia 1995.
- Roddolo, Enrica. *La Biennale: arte, polemiche, scandali e storie in Laguna*, Marsilio, Venezia 2003.
- Rylands, Philipp, Di Martino, Enzo. *Flying the Flag for Art. The United States and the Venice Biennale 1895-1991*, Wyldbore & Wolferstan, Richmond 1993.
- Smith, Anthony D. *Nacionalizam i modernizam: kritički pregled suvremenih teorija nacija i nacionalizma*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb 2003.
- Smrekar, Andrej. *Miroslav Šutej. Image/ination: drawings, prints, paintings and objects 1962-1972*, Skaner studio, Zagreb 2005.
- Stjuart, Džulijan. *Teorija kulturne promene*, BIGZ, Beograd 1981.
- Subotić, Irina, Simeonović Ćelić, Ivana (ур.). *Stojan Ćelić*, Clio, Beograd 1995.
- Суботић, Ирина. „Милан Кашанин, европска уметност и часопис *Уметнички преглед*“, *Зборник Народног музеја*, XVI/2, 99-118.
- Susovski, Marijan (ур.). *Nova umjetnička praksa 1966-1978*, Galerija suvremene umjetnosti, Zagreb 1978.
- Sharp, Jasper (ур.). *Österreich und die Biennale Venedig 1895-2013*, Verl. Für moderne Kunst, Nürnberg 2013.
- Schneemann, Peter. „Die Biennale in Venedig: Nationale Präsentation und internationaler Anspruch“, *Zeitschrift für schweizerische Archäologie und Kunstgeschichte*, 4, 1996, 313-322.
- Schulmann, Didier (ур.). *La France à Venise*, AfAA, Paris 1990.
- Tomasella, Giuliana. *Biennali di guerra: arte e propaganda negli anni del conflitto 1939-1944*, Poligrafo Edizione, Padova 2001.
- Trifunović, Lazar. *Apstraktno slikarstvo u Srbiji 1951-1971*, Likovna galerija Kulturnog centra Beograda, Beograd 1971.
- Трифуновић, Лазар. *Српско сликарство 1900-1950*, Полит, Београд 1973.
- Trifunović, Lazar. *Enformel u Beogradu*, Umetnički Paviljon Cvijeta Zuzorić, Beograd 1982.
- Fleck, Robert. *Die Biennale von Venedig. Eine Geschichte des 20. Jahrhunderts*, Philo Fine Arts, Hamburg 2012.
- Filipovic, Elena и др. (ур.). *The Biennial Reader: an anthology on large-scale perennial exhibitions of contemporary art*, Hatje Cantz, Ostfildern 2010.
- Holt, Elizabeth Basye Gilmore. *The Triumph of Art for the Public: The Emerging Role of Exhibitions and Critics*, Decat House Press, Washington D.C. 1980.
- Horvat Pintarić, Vera (ур.). *Kritike i eseji 1952-2002*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 2012.
- Џвјетићанин, Татјана (ур.). *Музеј кнеза Павла*, Народни музеј, Београд 2009.
- Čelebonović, Aleksa. *Apstraktni pejzaž: izložba slika*, Galerija Kulturnog centra Beograda, Beograd 1962.
- Čelebonović, Aleksa. *Savremeno slikarstvo u Jugoslaviji*, Jugoslavija, Beograd 1965.
- Чубрило, Јасмина. „Како међународне изложбе мисле“, *Зборник за ликовне уметности Матице српске*, бр. 37, 2009, 297-325.

- Чубрило, Јасмина. „Културна политика и изложбене политике: Октобарски салон“, *Kultura*, 144, 2014, 203-230.
- Чупић, Симона. *Теме и идеје модерног: српско сликарство 1900-1941*, Галерија Матице српске, Нови Сад 2008.
- Wagner, Thomas. *Licht im Schacht von Babel*, Merve, Berlin 2007.
- West, Shearer. „National Desires and Regional Realities in the Venice Biennale 1895-1914“, *Art History*, 18, 1995, 404-434.
- Wood, Paul (ed.). *Varieties of Modernism*, Yale University Press, New Haven and London, 2004.
- . *Catalogo XXIIa Esposizione Biennale Internazionale d'Arte 1938*, Biennale di Venezia, Venezia 1938.
- . *Седмдесет сликарских и вајарских дела из времена 1920-1940*, Улус, Београд 1951.
- . *Catalogo XXVI Biennale di Venezia*, Alfieri, Venezia 1952.
- . *Catalogo XXIX Esposizione Biennale Internazionale d'Arte 1958*, Biennale di Venezia, Venezia 1958.
- . *Catalogo della 35. Esposizione Biennale Internazionale d'Arte Venezia*, La Biennale di Venezia, Venezia 1970.
- . *I cataloghi della Biennale di Venezia*, Museo d'Arte Contemporanea, Prato 1995.

Архивска грађа:

Архив Бијенала, Венеција (Италија)

Архив Југославије, Београд

Архив Народног музеја, Београд

Документацијски центар Музеја савремене уметности у Београду

Документацијски центар Музеја савремене уметности у Загребу

Документацијски центар Модерне галерије, Љубљана

БИОГРАФИЈА

Ана Милан Богдановић

Адреса: Молерова 49/14
11111 Београд
Телефон: 063/8697347
e-mail: *ana.bogdanovic@f.bg.ac.rs*
anabogdanovic.imu@gmail.com

Рођена 9. децембра 1984. у Аранђеловцу, Србија.

Тренутна позиција:

Истраживач-сарадник и докторанд на Семинару за студије модерне уметности Одељења за историју уметности Филозофског факултета у Београду

Образовање:

2013. уписала докторске студије на Филозофском факултету у Београду, на Одељењу за историју уметности, код менторке проф. др Лидије Мереник

2008. уписала је мастер студије на Хумболт Универзитету у Берлину (Немачка), Филозофски факултет 3, Институт за историју уметности и визуелну културу, које завршава 2011. Просечна оцена током мастер студија: 1,4/1,0; Завршна оцена: 1,3/1,0 (еквиваленција оцена у Србији 9,4 – 9,5).
Тема мастер рада: *The use of Balkan Myth in Contemporary Art*
Ментор: Проф. др Charlotte Klönk

2003. уписала је дипломске студије на Београдском Универзитету, Филозофски Факултет, Одељење за историју уметности, и завршила 2008. са просечном оценом 9,89, а на дипломском 10,00.
Тема дипломског рада: *Визуализација идентитета у немачком романтизму*
Ментор: Проф. др. Саша Брајовић

2007. проглашена за најбољег студента Одељења за историју уметности Филозофског факултета у Београду, а затим и за студента генерације 2008. на Филозофском факултету у Београду

Академско ангажовање:

2013. (фебруар) до садашњег тренутка ангажована је у настави на Семинару за студије модерне уметности на предметима: *Настанак и развој ране модерне уметности, Историја и теорија авангарди и неоавангарди, Уметност после 1945: модерна и постмодерна, Српска уметност и визуелна култура у 20. веку*

Учешће у научним пројектима:

2014. (фебруар) до садашњег тренутка истраживач-сарадник на научно-истраживачком пројекту *Српска уметност 20. века. Национално и Европа*, број 177013 (основна истраживања) које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, руководилац пројекта проф. др Лидија Мереник.

Стипендије:

- 09/2014 – 10/2014 Стипендија Erasmus Mundus Action 2 пројекта Basileus V за размену академског наставног особља (за једномесечни боравак на Филозофском факултету Свеучилишта у Загребу)
- 09/2014 Стипендија Фондације Зоран Ђинђић за учешће на научној конференцији *Zaton - Preobrazba – Preporod (Decline - Metamorphosis – Rebirth)* на Филозофском факултету у Љубљани
- 12/2008 – 10/2010 Стипендија немачке академске фондације DAAD за мастер студије у Немачкој
- 07/2007 – 08/2007 Стипендија Freie Universität-а и Avec et pour autgesорганизацје за учествовање на Међународном летњем Универзитету FUBiS, Берлин
- 10/2006 – 10/2007 Стипендија Фонда за развој научног и уметничког подмлатка Републике 2007
- 12/2006 Стипендија ЕФГ банке за најбоље студенте
- 10/2005 – 06/2006 Стипендија Града Београда за најбоље студенте
- 10/2004 – 06/2006 Републичка стипендија за студенте

Научно и стручно искуство:

- 11/2014 – у току Асистент кустоса изложбе у Павиљону Републике Србије на Бијеналу у Венецији 2015 године
- 09/2014 Ко-ауторка пратећег програма изложбе *Преокрети*, Салон Музеја савремене уметности, Београд
- 10/2013 – 11/2013 Ауторка изложбе *Кроз атеље*, Велика галерија Дома културе Студентски град, Београд
- 06/2013 – у току Уредница магазина са савремену уметност *Супервизуелна*
- 09/2013 Сарадница на пројекту *Поглед извана* у организацији платформе за питања медије, културе и друштва Културпункт, Загреб, Хрватска
- 06/2013 – 09/2013 Научни боравак у оквиру програма усавршавања у кустоском тиму музеја Haus der Kunst, Минхен, Немачка
- 09/2012 – 10/2012 Ауторка изложбе *Велика очекивања*, Галерија Дома омладине, Београд
- 11/2011 – 11/2012 Сарадник на пројекту израде базе података Serbian Contemporary Art Info бу Ремонт, Београд

- 04/2011 – 08/2011 Сарадница у одељењу едукације и медијације музеја Deutsche Guggenheim, Берлин, Немачка
- 03/2010 – 06/2010 Научна пракса у кустоском одељењу музеја Alte Nationalgalerie, Берлин, Немачка
- 10/2009 – 07/2010 Рецензент у часопису kunsttexte.de – E-journal on visual studies and art history, Берлин, Немачка
- 07/2008 – 08/2008 Летњи Универзитет Bauhaus Universität-а и Weimar-Jena-Akademie, Вајмар, Немачка
- 07/2007 – 08/2007 Интернационални летњи Универзитет Freie Universität-а у Берлину, Немачка

Чланство у професионалним организацијама:

- 2013 – 2017 Члан Савета Галерије Дома омладине, Београд
- од 2012. Члан Међународне асоцијације ликовних критичара AICA

Познавање страних језика:

- Немачки језик
- Енглески језик
- Италијански језик

БИБЛИОГРАФИЈА

Научна монографија (M42):

BOGDANOVIĆ, Ana. *Mrđan Bajić : skulptotektura*, ([Edicija Umetnici, 8). Beograd: Fondacija Vujičić kolekcija, 2013. 219 str., ilustr. ISBN 978-86-87869-16-5. [COBISS.SR-ID 201573644]

Научни чланци (M51):

BOGDANOVIĆ, Ana. Kraljevina Jugoslavija na Bijenalu umetnosti u Veneciji 1938. i 1940. godine. *Zbornik Seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu*, ISSN 2217-3951, 2015, br. 11, str. 23-33, [COBISS.SR-ID 212663564]

BOGDANOVIĆ, Ana. Arhivske strategije u umjetnosti postsocijalističkog vremena: kolekcija skulptura Trash Mrđana Bajića (1987.-2007.) / Archival strategies in postsocialist art: the sculpture collection Trash by Mrđjan Bajić (1987-2007). *Život umjetnosti*, ISSN 0514-7794, 2014, br. 95, str. 30-41. [COBISS.SR-ID 525112983]

БОГДАНОВИЋ, Ана. Уметничке везе између Београда и Загреба на примеру сарадње између Групе уметника и Прољетног салона (1919-1921). *Зборник Народног музеја. Историја уметности*, Књ. 21, св. 2, ISSN 0352-2466, 2014, стр. 281-293. [COBISS.SR-ID 209666316]

BOGDANOVIĆ, Ana. Manets Un bar aux Folies-Bergère und seine Interpretationen. *Зборник Матице српске за ликовне уметности*, ISSN 0352-6844, 2013, br. 41, str. 95-102. [COBISS.SR-ID 524551063]

BOGDANOVIĆ, Ana. Kritičko čitanje psihoanalize kao istorijsko-umetničke metode na primeru slike U staklenoj bašti Eduarda Manea. *Zbornik Seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta u Beogradu*, ISSN 2217-3951, 2013, br. 9, str. 117-128. [COBISS.SR-ID 197086220]

Објављени сажетак научног излагања на конференцији (M34):

BOGDANOVIĆ, Ana. One aspect of artistic exchange between Belgrade and Zagreb: exhibition dialogue between Group of Artists and Spring Salon (1919-1921). У: KOLEŠNIK, Ljiljana (ur.). *Transnational networking practices of Central and*

Southeast European Avant-garde: international conference, [Zagreb, October, 23-24, 2014.] : book of abstracts, str. 12-14. [COBISS.SR-ID 524876951]

BOGDANOVIĆ, Ana. The artist association "Zograf" and the idea of revitalization of "our art". Y: International Conference for PhD Students, Ljubljana, 18 - 20 September 2014. GERM, Tine (ur.), et al. *Decline - metamorphosis - rebirth : book of abstracts*. 1st ed. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete: = University Press, Faculty of Arts, 2014, str. 19. [COBISS.SR-ID 524881815]

BOGDANOVIĆ, Ana. Recepcija Pariza u beogradskoj likovnoj kritici 1920-ih. Y: MAGAŠ BILANDŽIĆ, Lovorka (ur.), PRELOG, Petar (ur.). *Međunarodni seminar Francuski utjecaji na umjetnost i arhitekturu Srednje i Jugoistočne Europe 20-ih i 30-ih godina 20. stoljeća : [Zagreb, 29. svibnja 2014.], knjiga sažetaka*. Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2014, str. 11-12. [COBISS.SR-ID 524417431]

Рецензија, приказ књиге, критика:

BOGDANOVIĆ, Ana. The JFK Culture: prilozi o rađanju i razumevanju omiljenog američkog mita, *Zbornik Seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta u Beogradu*, ISSN 2217-3951, 2014, br. 10, str. 99-103. [COBISS.SR-ID 204310540]

Самостални научни саставни део или поглавље у монографској публикацији:

BOGDANOVIĆ, Ana. Kroz atelje = Through the studio. Y: BOGDANOVIĆ, Ana (ur.). *Kroz atelje : izložba u velikoj galeriji Doma kulture Studentski grad : [15.10-15.11.2013]*. Beograd: Dom kulture Studentski grad, 2013, str. 3-10, ilustr. [COBISS.SR-ID 524395415]

BOGDANOVIĆ, Ana. Iza ikonografije terorizma i nasilja u video radovima Saše Tkačenka = Behind the iconography of terrorism and violence in video works of Saša Tkačenko. Y: TKAČENKO, Saša. *Saša Tkačenko : manual work*. Beograd: Remont, 2012, str. 11-19, ilustr. [COBISS.SR-ID 524120215]

Самостални стручни саставни део или поглавље у монографској публикацији:

BOGDANOVIĆ, Ana. Generation as a framework for historicizing the socialist experience in contemporary art. Y: GERHARDT, Ulrike (ur.), HUSSE, Susanne (ur.). *The Forgotten Pioneer Movement : guidebook*. Hamburg: Textem Verlag, 2014, str. 24-35. [COBISS.SR-ID 524958615]

BOGDANOVIĆ, Ana. Ein Blick auf die aktuelle Kunst in Belgrad. Y: WINKLER, Bruno, BOGDANOVIĆ, Ana, TRIPPOLT, Charlotte. *Serbi.art Belgrade now : Kunst*

schlägt eine Brücke zwischen Serbien und Vorarlberg : ein Projekt der Kulturinitiative montARTphon und MAP Kellergalerie, 15. Mai - 9. Juni 2014.. Schruns: MAP Galerie, 2014, str. 10-33. [COBISS.SR-ID 524323223]

Учешће на научним конференцијама:

- 10/2014 *Transnational networking practices of Central and Southeast European Avant-garde*, international conference, Insitut za povijest umjetnosti i Filozofski fakultet, Zagreb
- 9/2014. *Zaton - Preobrazba – Preporod(Decline - Metamorphosis – Rebirth)*, Mednarodna znanstvena konferenca doktorskih študentov Oddelek za umetnostno zgodovino, Filozofska fakulteta Univerza v Ljubljani, Ljubljana
- 5/2014. *Francuski utjecaji na umjetnost i arhitekturu Srednje i Jugoistočne Europe 20-ih i 30-ih godina 20. stoljeća*, Institut za povijest umjetnosti i Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
- 10/2013. *Marginales und Marginalität in zeitgenössischer Kunst*, Interdisziplinäre Tagung, Centre Marc Bloch, Berlin
- 7/2013. *Krisenerfahrungen: Umbrüche und ihre Verarbeitung in Geschichte und Gegenwart Südosteuropas - VI. Dr. Fritz Exner-Kolloquium für Nachwuchswissenschaftler im Bereich der Südosteuropaforschung*, Bundesakademie für kulturelle Bildung, Wolfenbüttel, Nemačka
- 4/2013. Gost-predavač na *Drugom međunarodnom simpozijumu studenata povijesti umjetnosti*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb

Наставно-научном већу
Филозофског факултета, Београд

Реферат о квалификованости кандидата и подобности предложене теме за докторску дисертацију
мр Ане Богдановић ИЗЛОЖБЕ У ЈУГОСЛОВЕНСКОМ ПАВИЉОНУ НА БИЈЕНАЛУ У ВЕНЕЦИЈИ (1938-1990)

Кандидаткиња је 01.04.2015. године успешно одбранила предложену тему докторске дисертације пред комисијом изабраном на седници Одељења за историју уметности, у саставу проф. др Симона Чупић, проф. др Јасмина Чубрило и доц. др Ненад Радић.

Основни подаци о кандидату и дисертацији:

Кандидаткиња Ана Богдановић је испунила законске услове (115 ЕСПБ поена) за пријаву и одбрану теме дисертације.

Дипломирала је на Београдском Универзитету, Филозофски Факултет, Одељење за историју уметности 2008. године са просечном оценом 9,89, а на дипломском 10,00. Двогодишње мастер студије завршила је на Универзитету Хумболт у Берлину, 2011. Ова диплома је нострификована 2012. године на Филозофском факултету Универзитета у Београду.

Ана Богдановић објавила је више радова у научним часописима од националног и међународног значаја,

Ана Богдановић је од 2013. (фебруара) до садашњег тренутка ангажована, као докторанд-сарадник и истраживач-сарадник је у настави на Семинару за студије модерне уметности на предметима: Настанак и развој ране модерне уметности, Историја и теорија авангарди и неоавангарди, Уметност после 1945: модерна и постмодерна, Српска уметност и визуелна култура у 20. веку. Од 2014. (фебруара) до садашњег тренутка је истраживач-сарадник на научно-истраживачком пројекту Српска уметност 20. века. Национално и Европа, број 177013 (основна истраживања) Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, руководилац пројекта проф. др Лидија Мереник. Ана Богдановић објавила је више релевантних научних радова у периоду од 2012/13. до данас, са тежиштем истраживања а) на методологији историје модерне уметности и анализи интерпретативних модела б) истраживању и интерпретацији модерне и савремене уметности:

(M42): BOGDANOVIĆ, Ana. Mrđan Bajić : skulptotektura, ([Edicija Umetnici, 8). Beograd: Fondacija Vujičić kolekcija, 2013. 219 str., ilustr. ISBN 978-86-87869-16-5. [COBISS.SR-ID 201573644]

(M51): BOGDANOVIĆ, Ana. Kraljevina Jugoslavija na Bijenalu umetnosti u Veneciji 1938. i 1940. godine. Zbornik Seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, ISSN 2217-3951, 2015, br. 11, str. 23-33, [COBISS.SR-ID 212663564]

(M23): BOGDANOVIĆ, Ana. Arhivske strategije u umjetnosti postsocijalističkog vremena: kolekcija skulptura Trash Mrđana Bajića (1987.-2007.) / Archival strategies in postsocialist art: the sculpture collection Trash by Mrđjan Bajić (1987-2007). Život umjetnosti, ISSN 0514-7794, 2014, br. 95, str. 30-41. [COBISS.SR-ID 525112983]

(M51) БОГДАНОВИЋ, Ана. Уметничке везе између Београда и Загреба на примеру сарадње између Групе уметника и Прољетног салона (1919-1921). Зборник Народног

музеја. Историја уметности, Књ. 21, св. 2, ISSN 0352-2466, 2014, стр. 281-293. [COBISS.SR-ID 209666316]

(M24) BOGDANOVIĆ, Ana. Manets Un bar aux Folies-Bergère und seine Interpretationen. Зборник Матице српске за ликовне уметности, ISSN 0352-6844, 2013, br. 41, str. 95-102. [COBISS.SR-ID 524551063]

(M51) BOGDANOVIĆ, Ana. Kritičko čitanje psihoanalize kao istorijsko-umetničke metode na primeru slike U staklenoj bašti Eduarda Manea. Zbornik Seminara za studije moderne umetnosti Filozofskog fakulteta u Beogradu, ISSN 2217-3951, 2013, br. 9, str. 117-128. [COBISS.SR-ID 197086220]

2. Предмет и циљ дисертације:

Предмет дисертације је историјат изложбених активности у Југословенском павиљону на Бијеналу у Венецији у периоду од 1938. до 1990. године. Бијенале у Венецији је најугледнија и најстарија уметничка изложба на свету, која од својих почетака има за циљ а) тематско-проблемско представљање модерне и савремене уметности света, б) збир националних уметничких репрезентација, те је у том погледу сродна карактеру тзв. светских изложби. Бијенале уметности у Венецији (la Biennale di Venezia) основано је 1895. године као међународна изложба репрезентативног карактера по узору на актуелне светске изложбе, пре свега на Интернационалну уметничку изложбу (Internationale Kunstausstellung) која се од 1869. године одржавала у Стакленој палати (Glastpalast) у Минхену. Павиљон Југославије у Венецији је основала је Краљевина Југославија 1938. године, када је и први пут званично наступила у оквиру XXI изложбе венецијанског Бијенала.. Све изложбе које су се у периоду обухваћеном темом дисертације одиграле у њему организовале су државне институције Краљевине Југославије (Министарство иностраних послова, Министарство просвете и Музеј кнеза Павла 1938-1940) и ФНРЈ, односно СФРЈ (Савет за науку и културу Владе ФНРЈ 1945-1953, Савезна комисија за културне везе са иностранством 1953-1971, Међурепублички координациони одбор за културну сарадњу са иностранством 1971-1990, Модерна галерија у Љубљани, Галерија савремене умјетности у Загребу и Музеј савремене уметности у Београду). Циљ дисертације је давање детаљног увида, анализе и закључака о делатности Југословенског павиљона, на основу богате и до сада махом необјављиване и неизучаване архивске грађе коју поседују Архив Бијенала у Венецији као и Архив Југославије. Стога предложена тема/област дисертације има огроман потенцијал у смислу настанка изворног научног рада значајног за разумевање југословенских излагачких и културних политика у периоду 1938-1990. У досадашњој историографији и интерпретацијама са терена бивше Југославије, архивска грађа није у потпуности ни узимана у обзир ни објављивана, нити је, са једним изузетком, било детаљних увида у изложбене активности и њихове репрезентацијске кодове у Југословенском павиљону. Циљ овако замишљене студије представља и научни допринос корпусу истраживања историјата југословенских наступа на Бијеналу у Венецији, које представља поље најзначајнијег и најдужег међународног присуства југословенске уметности.

3. Опис садржаја (структуре по поглављима) дисертације:

Теза под називом Изложбе у Југословенском Павиљону на Бијеналу у Венецији (1938-1990) биће подељена у шест поглавља.

I Уводна разматрања

У уводном поглављу представљени су предмет истраживања и методолошка полазишта истраживања уз дефиницију кључних појмова. Домети претходних истраживања југословенских наступа на Бијеналу у Венецији у периоду 1938-1990 биће предочени и сумирани у овом поглављу. У овом поглављу биће представљен и преглед појединачних

наступа уметника са југословенског простора на Бијеналу у Венецији пре оснивања Југословенског Павиљона 1938. године и однос према овој манифестацији који се кроз уметничку критику градио у датом периоду.

II Краљевина Југославија на Бијеналу у Венецији (1938-1940)

У оквиру другог поглавља разматрају се услови у којима је основан Југословенски Павиљон на Бијеналу у Венецији 1938. године у ширем контексту новоуспостављених односа између Краљевине Југославије и Италије. Посебна пажња биће посвећена позиционирању југословенских наступа на Бијеналу спрам актуелне културне политике кнеза намесника Павла Карађорђевића и Милана Кашанина, који је као комесар обе југословенске изложбе деловао са позиције директора Музеја Кнеза Павла.

III Ка социјалистичком модернизму: успостављање репрезентацијског модела уметности социјалистичке Југославије (1948-1968)

У трећем поглављу се разматра трансформација социјалистичког реализма, као доминантног језика изложбе на првом наступу ФНРЈ на Бијеналу у Венецији 1950, ка социјалистичком естетизму израженом на изложбама почетком педесетих година прошлог века, и утврђењу социјалистичког модернистичког идиома као доминантног репрезентацијског модела током друге половине педесетих и током шездесетих година 20. века.

IV Криза репрезентације и покушаји ревидирања модернистичких модела излагања (1970-1980)

Четврто поглавље разматра југословенске изложбе на Бијеналу током осме деценије двадесетог века, када се упоредо са реконституисањем идентитета целокупне изложбене манифестације, и у оквиру Павиљона Југославија нуди неколико модела за унапређење модернистичког модела репрезентације који пролази кроз период преиспитивања из уметничке перспективе. Посебна пажња биће посвећена односу између институционализованог света уметности у Југославији: улози музејских институција (Музеј савремене уметности, Београд; Галерија савремене уметности, Загреб; Модерна галерија, Љубљана) и њиховних представника (Миодрага Б. Протића, Радослава Путара и Зорана Кржишника) у креирању и конципирању изложби у Југословенском Павиљону у Венецији.

V Постмодернистички гестови у Југословенском Павиљону на Бијеналу у Венецији (1982-1990)

Пето поглавље за предмет анализе узима пет последњих југословенских наступа на Бијеналу у Венецији који се крећу у широким оквирима постмодернистичких тенденција у визуелним уметностима на југословенском простору. Либералнији начин избора југословенских представника, који је заобилазио тзв. републички кључ, такође представља предмет истраживања у овом делу докторске дисертације.

VI Закључна разматрања

Последње поглавље предвиђено је за резимирање основних теза изнетих у претходним поглављима и дефинисање закључних становишта истраживања.

4. Основне хипотезе од којих ће се полазити у истраживању:

Кандидаткиња ће проблематизовати, показати и доказати:

а) да званични југословенски наступи на Бијеналу у Венецији заузимају доминантну улогу у конституисању и демонстрацији различитих репрезентацијских модела југословенске културне и уметничке савремености у међународним оквирима.

б) да изложбе у Југословенском Павиљону на Бијеналу у Венецији рефлектују генезу сложеног процеса увођења и институционализације модернизма на југословенском простору. Овај процес се кроз југословенске изложбе на Бијеналу у Венецији одиграва у

специфичној ситуацији дијалога између локалног (југословесног) и глобалног света уметности.

в) да унутар југословенске уметничке јавности наступи на Бијеналу у Венецији имају двојако значење: а) они отварају простор за проблематизацију репрезентацијских модела кроз дате изложбе који функционише као константни коректив изложбених стратегија (што се одвија пре свега у домену ликовне критике), и б) они утврђују позиције уметника у оквирима доминантних тенденција на југословенској уметничкој сцени и тиме пружају додатну легитимацију институционалним културним политикама.

5. Методе које ће се у истраживању применити:

Будући да је истраживање усмерено ка утврђивању услова, модела и функција југословенских наступа на Бијеналу у Венецији, историјско-уметнички методолошки апарат на коме се истраживање заснива подразумева примену рецентних теорија развијених у оквиру студија историје уметничких изложби (*Ausstellungsgeschichte*). Изложбе се при томе посматрају и анализирају као простор конструкције и пројекције различитих идеолошких претензија, али и историјско-уметничких токова, нудећи тако једну врсту „паралелног“ наратива о историји уметности који се конструише на основу генезе изложбених стратегија и начина контекстуализације уметности кроз изложбени апарат.

У докторској дисертацији биће примењени следећи методолошки приступи: историографски метод за стварање хронологије југословенских наступа на Бијеналу у Венецији, обраду и систематизацију архивске грађе; друштвена и културна историја уметности примењује се за анализу и контекстуализацију репрезентацијских модела који су конструисани кроз изложбене наступе Југославије на Бијеналу у Венецији, при чему се посебна пажња посвећује интерпретацији идеолошких аспеката који су изражени у изложбеним наративима у Југословенском Павиљону; теорија рецепције користи се за анализу уметничке критике која је у континуитету артикулисала став југословенске стручне јавности о наступима на Бијеналу у Венецији; периодизација историје југословенских наступа на Бијеналу у Венецији гради се применом историјско-уметничке анализе идеолошких модела изложбене праксе, односно на основу препознавања смене доминантних стратегија репрезентације која се исказивала кроз поменуте изложбе.

6. Очекивани резултати и научни допринос:

Докторска дисертација ће донети а) објављивање и анализирање до сада непознате архивске грађе, б) систематизацију и периодизацију југословенских наступа на Бијеналу у Венецији, в) утврђивање више културних, политичких, друштвених модела као модела репрезентацијског, доминантног говора у сфери државних културних политика. У досадашњој историографији и интерпретацијама са терена бивше Југославије, архивска грађа није у потпуности ни узимана у обзир ни објављивана, нити је, са једним изузетком, било детаљних увида у изложбене активности и њихове репрезентацијске кодове у Југословенском павиљону. Резултат овако замишљене студије представља и научни допринос корпусу истраживања историјата југословенских наступа на Бијеналу у Венецији, које представља поље најзначајнијег и најдуже међународног присуства и видљивости југословенске уметности на светској уметничкој сцени, показивање механизма њиховог одабира, функционисања и последичног деловања. По свему предоченом, докторска дисертација ће бити у потпуности оригиналан научни рад са знатним доприносом српској историографији, историји уметности и надсве, њеној методологији.

7. Закључак:

Кандидаткиња Ана Богдановић, истраживач-сарадник на Семинару за студије модерне уметности, у потпуности испуњава услове за приступ изради докторске дисертације – са успехом завршених обавеза на докторским студијама и релевантном библиографијом у последње две године. Предмет дисертације, историјат изложбених активности у Југословенском павиљону на Бијеналу у Венецији у периоду од 1938. до 1990. године и њихови репрезентацијски и политичко-културни модели чине изазовном ову ређе анализирану тему. Одабрани метод рада је релевантан и прихватљив. Кандидаткиња већ има или ће стећи одличан увид у архивску грађу. Садржај рада је логичан и консеквентно развија, показује и доказује предчену хипотезу: да унутар југословенске уметничке јавности наступи на Бијеналу у Венецији имају двојако значење: а) они отварају простор за проблематизацију репрезентацијских модела кроз дате изложбе који функционише као константни коректив изложбених стратегија (што се одвија пре свега у домену ликовне критике), и б) они утврђују позиције уметника у оквирима доминантних тенденција на југословенској уметничкој сцени и тиме пружају додатну легитимацију институционалним културним политикама. Грађа, извори, литература које Ана Богдановић предлаже су од велике релевантности за успешно извођење тезе и добро су одабрани. (У прилогу). Како је показано и на основу тога ценећи да је Ана Богдановић у потпуности спремна да реализује преложену докторску дисертацију, предлажемо Комисији за докторске студије и Наставно-научном већу да тему мр Ане Богдановић ИЗЛОЖБЕ У ЈУГОСЛОВЕНСКОМ ПАВИЉОНУ НА БИЈЕНАЛУ У ВЕНЕЦИЈИ (1938-1990), одобри за израду.

Потписи чланова комисије

Проф. др Лидија Мереник, ментор

Проф. др Симона Чупић

Проф. др Јасмина Чубрило

Доц. др Ненад Радић